

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare nr.105

www.parlament.md

5 aprilie 2011

MG Nr. 134

Domnului Dumitru PULBERE
Președinte al Curții Constituționale

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art. 135 din Constituția Republicii Moldova, art. 4 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 și 38 din Codul jurisdicției constituționale, Vă remitem, alăturat, sesizarea privind interpretarea prevederilor art. 78 din Constituția Republicii Moldova.

Reeșind din relevanța și importanța deosebită a problemei abordate, solicităm examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Anexă:

Sesizarea privind interpretarea prevederilor art. 78 din Constituția Republicii Moldova.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Deputații în Parlament

Mihail Chiriac

Tudor Gheorghiu

Raisa Spătar

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

INTRARE NR. 96

06 04 2011

**Către
Curtea Constituțională a Republicii Moldova**

SESIZARE

privind interpretarea prevederilor art.78 din Constituția Republicii Moldova

Onorată Curte,

Subsemnații deputați în Parlament,

pornind de la problema imposibilității alegerii Președintelui Republicii Moldova,

considerând că soluția ce urmează a fi identificată pentru înlăturarea acestei probleme trebuie să fie una durabilă, care poate fi obținută doar prin interpretarea Constituției,

apreciind că o soluție durabilă poate fi doar una politico-juridică, bazată pe normele și spiritul Constituției, care ține în exclusivitate de competența Curții Constituționale,

vă solicităm să interpretați normele constituționale luând în considerație următoarele aspecte:

I. Circumstanțele pe care se întemeiază sesizarea sunt generate de modificările operate în Constituție prin Legea nr.115 din 5 iulie 2000, amendamentele constituționale schimbând modalitatea și procedura de alegere a șefului statului. Deși proiectul avizat de Curtea Constituțională prevedea alegerea Președintelui Republicii cu majoritatea voturilor deputaților aleși, prin amendamentele deputaților acest prag a fost ridicat la 3/5 din numărul de voturi al deputaților aleși.

Intervenția nejustificată a deputaților în textul inițial al proiectului de lege fără o avizare de către Curtea Constituțională a amendamentelor propuse a făcut posibilă instituționalizarea unor proceduri specifice de alegere a șefului statului, introducând un mecanism defectuos, neverificat din punct de vedere teoretic și practic, fără a avea o viziune clară asupra impactului pe care-l poate produce în societate. De fapt, prin lipsa de finalitate a reglementărilor constituționale în ceea ce ține de alegerea șefului statului, s-a conturat un sistem care a introdus dezechilibre ascunse, iar în anumite condiții a destabilizat ordinea constituțională, generând instabilitate politică în stat, în special pe parcursul ultimilor trei ani.

Primele consecințe ale acestui nou sistem au fost simțite imediat după modificarea Constituției. Începînd cu luna aprilie 2009, data alegerilor ordinare parlamentare, și până în prezent au fost întreprinse 4 încercări de alegere a șefului statului, care au eșuat și au demonstrat ineficiența acestui mecanism. Astfel, sistemul defectuos de alegere a șefului statului a demonstrat deja efectele sale dezastruoase, soldându-se cu prejudicii materiale și morale aduse statului și societății în ansamblu, antrenând electoratul în 3 scrutine electorale, dintre care 2 anticipate, și un referendum constituțional, cheltuindu-se (după estimările Comisiei Electorale Centrale) circa 160 milioane lei.

Imposibilitatea formării unei majorități parlamentare în urma alegerilor din 5.04.2009, 29.08.2009, 28.11.2010, care ar asigura alegerea Președintelui republicii nu permite funcționarea normală a instituției Președintelui Republicii Moldova, creându-se o situație fără precedent, cînd funcția de Președinte interimar poate fi exercitată fără limită, făcînd posibilă dizolvarea repetată a Parlamentului.

În prezent nu există prevederi constituționale și legale care ar interzice dizolvarea repetată a Parlamentului în urma nealegerii șefului statului și care ar obliga Parlamentul să utilizeze o procedură graduală de alegere a șefului statului.

O astfel de măsură se impune cu atît mai mult cu cît diferite sondaje de opinii, organizate de instituții profesionale și organizații neguvernamentale, publicate în diferite surse mass-media, în linii generale ne demonstrează că, în cazul unui nou scrutin electoral anticipat, raportul forțelor politice în viitorul Parlament ar fi aproximativ același. Nicio formațiune politică nu ar obține 3/5 din mandate, care ar fi suficiente pentru alegerea șefului statului. Aceasta ne demonstrează că un nou scrutin electoral anticipat nu ar schimba situația politică actuală, ci, dimpotrivă, ar putea-o agrava.

II. Analiza normelor constituționale referitoare la alegerea șefului statului scoate în evidență următoarele considerațiuni. Este cunoscut faptul că normele inserate în Constituție se bucură de o anumită unitate, legătură logico-juridică, în unele cazuri legături indisolubile, avînd o structură complexă, al cărei nucleu este regula de conduită, la care sunt axate celelalte elemente ce disting particularitățile ei. Scopul primordial al normelor juridice este de a asigura ordinea socială, regulă ce poate fi adusă la îndeplinire pe cale statală, iar în unele cazuri și prin intervenția Curții Constituționale.

Astfel, din sistemul electoral care reglementează alegerea șefului statului fac parte art.77, 78, 80, 85, 89, 90, 91 și 135 din Constituția Republicii Moldova. Acest ansamblu de norme constituie un sistem care se află într-o strînsă unitate constituțională, într-un câmp constituțional unic, într-o legătură logico-juridică indisolubilă, fiind dependente și interdependente în același timp una față de alta.

Intervenția nejustificată în conținutul normelor constituționale a creat o situație inedită, care a condus la ruperea unității normelor constituționale, deteriorându-le legătura logico-juridică în care se aflau, aducându-le pe unele din

ele la situația de a fi consumate¹ și de a-și pierde temporar forța juridică, de a fi inaplicabile până la intervenirea anumitor condiții.

Luând în considerație jurisprudența Curții Constituționale, de unde deducem că prevederile art.78 din Constituție nu se pot declanșa de sine stătător și raportându-le la prevederile art.90 din Constituție, putem concluziona că art.90 alin. (4), fiind norma care declanșează art.78, este o reglementare ce se aplică doar în cazul în care intervine una din situațiile prevăzute la art.90 alin.(1) (vacanța funcției) și nu poate fi aplicată în alte situații și în alte termene. Prin urmare, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 8.02.2011, procedura constituțională de alegere a Președintelui Republicii Moldova se consumă odată cu exercitarea acesteia în alegerile ordinare ale Președintelui republicii. În cazul imposibilității de alegere a șefului statului, Constituția nu prevede un alt mecanism de alegere a Președintelui Republicii Moldova, ci lasă acest mecanism pentru a fi dezvoltat de legiuitorul ordinar în condițiile prevederilor art.78 alin.(6) din Constituție.

Astfel, după eșuarea alegerii Președintelui Republicii Moldova și dizolvarea Parlamentului, se crează o situație constituțională nouă, care nu permite aplicarea mecanismului constituțional de alegere a șefului statului. Prevederile art.78 din Constituție devin operante doar după soluționarea problemei alegerii șefului statului pe o altă cale, una reglementată prin lege organică, așa cum prevede art. 78 alin.(6) din Constituție.

De asemenea, este necesar a menționa și prevederile art.78 alin.(5) din Constituție. Raportând aceste prevederi la cele ale art.85 alin.(3) și (4), deducem că normele constituționale, în unison cu principiile generale, permit, cu titlu de excepție, sancționarea Parlamentului cu dizolvarea doar o singură dată pentru diverse motive.

În același context, trebuie să apelăm la normele și spiritul Constituției, care urmăresc să asigure perpetuarea exercitării puterii de stat de către organe legal constituite, iar situațiile temporare (interimatul) trebuie înlăturate cât mai curînd posibil.

După alegerile anticipate ale Parlamentului încă nu avem o reglementare clară referitoare la alegerea Președintelui republicii, iar la compartimentul înțelegerea modului de aplicare a normelor constituționale privind alegerea Președintelui Republicii Moldova s-au conturat două viziuni.

Prima viziune implică repetarea procedurii de alegere a șefului statului în condițiile art.78 din Constituție, care s-a dovedit a fi fără perspectivă și generatoare de crize politice, pe marginea căreia Curtea Constituțională s-a expus că aceasta poate fi utilizată doar o singură dată în cadrul alegerilor ordinare. După dizolvarea Parlamentului, procedura constituțională de alegere a șefului statului devine inoperantă.

¹ Curtea Constituțională Hotărîre nr.2 din 08.02.2011 pentru interpretarea art.90 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova // *Monitorul Oficial* 31/4, 22.02.2011

A doua viziune privind aplicarea normelor constituționale se referă la necesitatea dezvoltării prin lege organică a normelor de la art.78 alin.(6) din Constituție, încât legiuitorul ordinar să stabilească un mecanism gradual de alegere a șefului statului, care să nu permită dizolvarea repetată a Parlamentului pe același motiv și să asigure alegerea Președintelui republicii.

III. În această ordine de idei, în temeiul prevederilor art.135 din Constituție, ale art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și ale art.38 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să intervină cu o interpretare a normelor constituționale de la art.78 și să explice dacă:

- Parlamentul poate fi dizolvat repetat pentru același motiv: nealegerea Președintelui Republicii Moldova;
- se aplică repetat procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova prevăzută la art.78 din Constituție după alegerea anticipată a noului Parlament dizolvat în legătură cu imposibilitatea alegerii șefului statului;
- poate dezvolta Parlamentul prin lege organică un mecanism care ar instituționaliza o procedură ce ar asigura alegerea șefului statului și nu ar admite dizolvarea repetată a Parlamentului.

Cu respect,

Deputații în Parlament

Mihail Chiriac
Tudor Deliu
Zorica Stoilnicu